

Kitabu cha Danieli - Nambari mia moja hamsini na tano

Kufunua Maono ya Mwisho ya Danieli: Safari Sambamba ya Wanawali Werevu

Jeff Pippenger
2024-03-24

Tumeanza kulizingatia ono la mwisho la Danieli kwa kumtambua Danieli kama ishara ya watu wa agano wa Mungu wa siku za mwisho, nasi tumetumia aya ya kwanza kwa pamoja na sura ya mwisho ili kuanza kutambua sifa za kinabii za wale watu wa siku za mwisho wanaowakilishwa na Belteshaza. Watu wa agano wa Mungu wa siku za mwisho wanawawakilisha Wamilleri wa vuguvugu la malaika wa kwanza, na wale mia moja arobaini na nne elfu wa vuguvugu la malaika wa tatu. Wamilleri walilitimiza fumbo la wanawali kumi, na fumbo hilo linarudiwa kwa kila neno katika siku za mwisho.

"Mara nyingi naelekezwa katika mfano wa wanawali kumi, ambao watano walikuwa wenye busara, na watano wapumbavu. Mfano huu tayari umetimia na utatimika kwa kila herufi, maana unahusu kwa namna ya pekee wakati huu, na, kama vile ujumbe wa malaika wa tatu, umetimia na utaendelea kuwa ukweli wa sasa hadi mwisho wa wakati." *Review and Herald*, Agosti 19, 1890.

Uzoefu wa harakati zote mbili za siku za mwisho ni uzoefu wa Uadventista.

"Mfano wa wanawali kumi katika Mathayo 25 pia unaonyesha uzoefu wa watu Waadventista." *Pambano Kuu*, 393.

Wafuasi wa Miller waliwakilisha harakati ya malaika wa kwanza, na uzoefu wao pia uliwakilishwa na kanisa la Filadelfia. Mnamo 1856, harakati ya Kifiladelfia ya Wafuasi wa Miller ilibadilika kuwa harakati ya Kilaodikia, na katika uasi wa mwaka 1863, ikabadilika zaidi na kuwa kanisa la Waadventista Wasabato la Kilaodikia.

Elfu mia arobaini na nne wanawakilisha harakati ya malaika wa tatu, na uzoefu wao pia uliwakilishwa na kanisa la Filadelfia. Mwaka 1989, kitabu cha Danieli kilifunuliwa kwa kanisa la Waadventista wa Sabato la Laodikia, na tarehe 11 Septemba 2001, harakati ya Waadventista wa Laodikia ilianza, na mwezi Julai 2023, mpito wa kurejea kwenye harakati ya Filadelfia ulifika.

Belteshaza, au Danieli, anawakilisha harakati ya Filadelfia ya siku za mwisho, inayorudia harakati ya Wamileraiti "kwa kila herufi." Mstari wa kwanza wa maono ya mwisho unawaakilisha wale watu wa siku za mwisho, na ushuhuda wa mwisho wa maono ya mwisho lazima ulingane na ushuhuda wa kwanza wa maono ya mwisho. Mchakato wa utakaso wa Danieli sura ya kumi na mbili unabainisha ongezeko la maarifa, na makundi mawili yanayozalishwa kutokana na hayo. Belteshaza ni uwakilishi wa juu kabisa wa wenye hekima wa siku za mwisho. Katika Danieli sura ya kumi na mbili kuna angalau kweli tano za kinabii zilizokuwa nguzo kwa harakati ya

Wamileraiti, ambazo lazima zirejelewe katika harakati ya malaika wa tatu.

Jambo la kwanza ni mchakato wa utakaso unaozalisha makundi mawili ya waabudu, na hivyo hutimiza mfano wa wanawali kumi katika awamu za mwanzo na za mwisho.

Lakini wewe, Ee Danieli, fungua maneno, na tia muhuri kitabu, hata wakati wa mwisho: wengi watapita huku na huko, na maarifa yataongezeka. ... Naye akasema, Nenda zako, Danieli: kwa maana maneno yamefungwa na kutiwa muhuri hadi wakati wa mwisho. Wengi watatakaswa, na kufanywa weupe, na kujaribiwa; lakini waovu watafanya uovu: wala hakuna miongoni mwa waovu atakayefahamu; bali wenye hekima watafahamu. Danieli 12:4, 9, 10.

Tofauti kati ya wenye hekima na waovu (wapumbavu) inategemea uelewa wao wa (kulitenganisha kiakili) lile ongezeko la maarifa linalofunuliwa wakati wa mwisho, iwe mwaka 1798 kwa Wamilleraiti, au 1989 kwa wale elfu mia arobaini na nne. Watu wa Mungu wanatakiwa wajue kwamba Uadventista ni uzoefu wa mfano wa wanawali kumi, kwa maana bila uelewa huo hawatatafuta kuelewa ni lini “wakati wa mwisho” wa kizazi cha mwisho uliwasili, wala ni ujumbe gani uliokuwa umeondolewa muhuri wakati huo. Bila uelewa kwamba uzoefu wa Waadventista ni mchakato wa kujaribiwa wa hatua tatu, unaotegemea maendeleo ya hatua kwa hatua ya ukweli yanayopelekea matokeo ya “maisha-au-kifo,” haiwezekani kutambua mwito wa juu wa kila Waadventista wa Sabato. Belteshazzar anawakilisha watu wanaojua kwamba walipitia mchakato wa utakaso unaoonyeshwa kama “kutakaswa, kufanywa weupe, na kujaribiwa.” Mchakato huo huo wa utakaso wa hatua tatu umetambuliwa mahsusi kuwa kazi ya Roho Mtakatifu.

Walakini nawaambia kweli; ni faida kwenu mimi nikienda; kwa maana nisipoenda, Mfariji hatakuja kwenu; bali nikienda, nitamtuma kwenu. Naye atakapokuja, atauhukumu ulimwengu juu ya dhambi, na juu ya haki, na juu ya hukumu: Juu ya dhambi, kwa sababu hawaniamini mimi; juu ya haki, kwa sababu mimi naenda kwa Baba yangu, nanyi hamtaniona tena; juu ya hukumu, kwa sababu mkuu wa ulimwengu huu amehukumiwa. Bado nina mambo mengi ya kuwaambia, lakini hamwezi kuyastahimili sasa. Lakini atakapokuja yeye, Roho wa kweli, atawaongoza katika kweli yote; kwa maana hatasema kwa nafsi yake, bali yote atakayosikia, hayo atanena; naye atawaonyesha mambo yajayo. Yohana 16:7-13.

Kazi ya Roho Mtakatifu ya kuwaongoza wanawali wenye busara katika “kweli yote” inahitaji kwamba Yeye aukemee ulimwengu kwa habari ya dhambi, haki na hukumu—na “kukemea” huko humanisha kuonya au kumtia hatiani—ambazo ndizo hatua zilezile tatu zinazozalisha ama mwanawali mwenye busara au mwanawali mjinga katika Danieli sura ya kumi na mbili. Ujumbe ambao Yesu aliutambua kuwa kazi ya Roho Mtakatifu ndio “mafuta” yanayofunua tofauti kati ya wenye busara na waovu katika Danieli sura ya kumi na mbili. Watu wa Mungu wa siku za mwisho ni lazima waelewe kuongezeka kwa maarifa kwa kizazi chao, na maarifa hayo yanajumuisha kutambua kwao kwamba wao ni ama wanawali wajinga au wanawali wenye busara katika mfano wa Mathayo sura ya ishirini na tano.

Yohana alionyesha mambo haya katika maono matakatifu. Akaona kundi lililowakilishwa na wanawali watano werevu, taa zao zikiwa zimetengenezwa vizuri na zinawaka, naye akasema kwa shangwe, ‘Hapa ndipo penye subira ya watakatifu; hao wazishikao amri za Mungu na

imani ya Yesu. Nami nikasikia sauti kutoka mbinguni ikiniambia, Andika: Heri wafu wanaokufa katika Bwana tangu sasa; naam, asema Roho, ili wapumzike kutoka katika taabu zao; na matendo yao huwafuata.'

Wengi waliolisikia ujumbe wa malaika wa kwanza na wa pili walidhani wangeishi kumwona Kristo akija juu ya mawingu ya mbinguni. Lau kama wote waliodai kuamini kweli wangetenda wajibu wao kama wanawali wenye hekima, ujumbe huo ungelikuwa tayari umetangazwa kwa kila taifa, jamaa, lugha na watu. Lakini watano walikuwa wenye hekima na watano wapumbavu. Kweli ilipaswa kutangazwa na wale wanawali kumi, lakini ni watano tu waliokuwa wamefanya maandalizi muhimu ya kujiunga na lile kundi lililotembea katika nuru iliyokuwa imewajia. Ujumbe wa malaika wa tatu ulihitajika. Tangazo hili lilipaswa kutolewa. Wengi waliotoka kwenda kumlaki Bwana-arusi kupitia ujumbe wa malaika wa kwanza na wa pili walikataa ujumbe wa malaika wa tatu, ule ujumbe wa mwisho wa kujaribu uliotakiwa kutolewa kwa dunia.

"Kazi inayofanana na hiyo itatimizwa wakati yule malaika mwingine, anayewakilishwa katika Ufunuo 18, atakapotoa ujumbe wake. Ujumbe wa malaika wa kwanza, wa pili, na wa tatu utahitaji kurudiwa. Mwito utatolewa kwa kanisa, 'Tokeni kwake, watu wangu, msishiriki dhambi zake.' 'Babeli, yule mkuu, imeanguka, imeanguka, na imekuwa maskani ya mashetani, na ngome ya kila pepo mchafu, na gereza la kila ndege mchafu na mwenye kuchukiza. Kwa maana mataifa yote wamekunywa mvinyo wa ghadhabu ya uasherati wake, na wafalme wa nchi wamezini naye, na wafanyabiashara wa nchi wametajirika kwa wingi wa anasa zake.... Tokeni kwake, watu wangu, msishiriki dhambi zake, wala msipokee mapigo yake; kwa kuwa dhambi zake zimefika hata mbinguni, na Mungu amekumbuka maovu yake' [Ufunuo 18:2-5]."

Chukua kila aya ya sura hii, uisome kwa makini, hasa zile mbili za mwisho: 'Nuru ya mshumaa haitang'aa tena kamwe ndani yako; wala sauti ya bwana arusi na ya bibi arusi haitasikika tena kamwe ndani yako; kwa maana wafanyabiashara wako walikuwa wakuu wa dunia; kwa kuwa kwa uchawi wako mataifa yote yalidanganywa. Na ndani yake ilipatikana damu ya manabii, na ya watakatifu, na ya wote waliouawa juu ya nchi.'

"Mfano wa wanawali kumi ulitolewa na Kristo Mwenyewe, na kila kipengele kinapaswa kuchunguzwa kwa makini. Wakati utafika ambapo mlango utafungwa. Tunawakilishwa ama na wanawali wenye busara au wapumbavu. Kwa sasa hatuwezi kubainisha, wala hatuna mamlaka ya kusema ni nani wenye busara na ni nani wapumbavu. Wapo wale wanaoshikilia ukweli kwa udhalimu, na hawa kwa nje huonekana kama wenye busara." Manuscript Releases, juzuu ya 16, ukurasa 270.

Kama Waadventista tunaopaswa kuwaita wanaume na wanawake watoke Babeli wakati wa sheria ya Jumapili inayokaribia, sisi "tunaakilishwa ama na wanawali wenye busara au na wanawali wapumbavu." Kikundi ambacho Yohana alikiona, "kikiwakilishwa na wanawali watano wenye busara, taa zao zikiwa zimetengenezwa na zikiwaka," ambacho Yohana alikitambua zaidi kuwa ni wale wenye "uvumilivu wa watakatifu," na "wazishikao amri za Mungu na imani ya Yesu," ndicho elfu mia moja arobaini na nne, ambao wanapaswa kushika amri za Mungu, kuishi imani ya Yesu, na kujua kwamba wao ndio wanawali katika mfano wa Mathayo ishirini na tano. Siyo tu kwamba wanahitaji kufahamu kuwa wao ni ama wanawali wenye busara au wapumbavu, bali lazima

warudie uzoefu unaowakilishwa na Danieli kuwa “watakaswe, wafanywe weupe, na kujaribiwa.”

Nao wakaimba kama wimbo mpya mbele ya kiti cha enzi, na mbele ya wanyama wanne na wazee; wala hapakuwa na mtu aliyeweza kujifunza wimbo huo isipokuwa wale mia na arobaini na nne elfu, waliokombolewa kutoka duniani. Hawa ndio ambao hawakujitia unajisi na wanawake; kwa maana ni wanawali. Hawa ndio wamfuatao Mwana-Kondoo kokote aendako. Hawa walikombolewa miongoni mwa wanadamu, wakiwa malimbuko kwa Mungu na kwa Mwana-Kondoo. Wala katika vinywa vyao hakupatikana hila; kwa maana hawana doa mbele ya kiti cha enzi cha Mungu. Ufunuo 14:3-5.

Kuna angalau kweli tano zinazowakilishwa katika Danieli sura ya kumi na mbili, ambazo ni kweli zinazohusishwa na harakati ya Wafuasi wa Miller ya ujumbe wa malaika wa kwanza, ambazo zitarudiwa na kueleweka kwa kina zaidi na harakati ya wale elfu mia na arobaini na nne. Moja ya kweli hizo ni mchakato wa utakaso wa hatua tatu unaohusishwa na mfano wa wanawali kumi. Kweli ya kwanza ambayo William Miller alielewa katika muktadha wa wakati wa kinabii ilikuwa "mara saba" ya Mambo ya Walawi ishirini na sita, na kweli hiyo inatambuliwa katika Danieli sura ya kumi na mbili, nayo ndiyo kweli ya kwanza ya historia ya Wafuasi wa Miller inayotajwa hapo.

Lakini wewe, Ee Danieli, yafunge maneno haya, ukitie muhuri hicho kitabu, hata wakati wa mwisho; wengi watapita huku na huku, na maarifa yataongezeka. Ndipo mimi Danieli nikaangalia, na tazama, wakasimama wengine wawili, mmoja upande huu wa ukingo wa mto, na mwingine upande ule wa ukingo wa mto. Na mmoja akamwambia yule mtu aliyevikwa kitani, aliyekuwa juu ya maji ya mto, Hata lini kutakuwa mwisho wa mambo haya ya ajabu? Nikamsikia yule mtu aliyevikwa kitani, aliyekuwa juu ya maji ya mto, alipoinua mkono wake wa kuume na wa kushoto mbinguni, akaapa kwa yeye aishiye milele ya kwamba itakuwa kwa wakati mmoja, nyakati mbili, na nusu ya wakati; na atakapomaliza kutawanya nguvu za watu watakatifu, ndipo mambo haya yote yatakapokwisha. Nikasikia, lakini sikuuelewa; ndipo nikasema, Ee Bwana wangu, mwisho wa mambo haya utakuwaje? Naye akasema, Enenda zako, Danieli; kwa maana maneno haya yamefungwa na kutiwa muhuri hata wakati wa mwisho. Wengi watatakaswa, na kufanywa weupe, na kujaribiwa; bali waovu wataendelea kutenda uovu; wala hakuna waovu atakayefahamu; bali wenye hekima watafahamu. Danieli 12:4-10.

Sehemu hii inaanza kwa kitabu cha Danieli kutiwa muhuri hadi wakati wa mwisho, na inahitimia kwa kitabu cha Danieli kutiwa muhuri hadi wakati wa mwisho. Kati ya mara ya kwanza na ya mwisho ya kutiwa muhuri kwa maneno ya Danieli, ushuhuda wa kiapo wa "Yeye aishiye milele" ulikuwa "kwamba itakuwa kwa wakati, nyakati, na nusu ya wakati; na atakapomaliza kutawanya nguvu ya watu watakatifu, mambo haya yote yatakamilika."

Yule aliyetoa ushuhuda huu wa kiapo alikuwa Yule aliyekuwa juu ya maji, aliyevikwa nguo za kitani. Danieli aliona malaika mmoja upande mmoja wa ukingo wa Mto Hidekeli, na malaika mwingine upande ule mwingine wa ukingo, na mmoja wa hao malaika akauliza swali, ambalo Yule aliyekuwa juu ya maji akalijibu. Swali lilikuwa, "Hata lini?" Ni maneno yale yale mawili ya kwanza ya swali lililoulizwa katika aya ya kumi na tatu ya Danieli sura ya nane.

Ndipo nikamsikia mtakatifu mmoja akisema, na mtakatifu mwingine akamwambia yule mtakatifu aliyekuwa akinena, Hata lini yataidumu maono kuhusu dhabihu ya kila siku na uasi wa uharibifu, ili mahali patakatifu pamoja na jeshi viwe kitu cha kukanyagwa? Akaniambia, Hata siku elfu mbili na mia tatu; ndipo mahali patakatifu patatakaswa. Danieli 8:13, 14.

Muundo huo huo wa kinabii unapatikana katika mazungumzo yote mawili, isipokuwa kwamba katika sura ya nane, Danieli yuko kando ya Mto Ulai, na si kando ya Mto Hiddekel. Katika sura ya nane malaika (mtakatifu) "akamwambia yule mtakatifu fulani aliye nena, hata lini." Neno la Kiebrania lililotafsiriwa kama "yule mtakatifu fulani," ni neno la Kiebrania "Palmoni," likimaanisha Mhesabu wa Ajabu, au Mhesabu wa Siri. Katika sura ya nane Yesu (Mhesabu wa Ajabu) alikuwa akinena, na mtakatifu mwingine akamuuliza Yesu (yule mtakatifu fulani), "hata lini."

Katika sura ya kumi na mbili, Yule aliyesimama juu ya maji aliulizwa na malaika aliyekuwa kwenye mojawapo ya kingo za Mto Hidekeli, "Hata lini?" Vifungu hivi viwili lazima vizingatiwe pamoja, mstari juu ya mstari. Swali la kwanza la sura ya nane ni, "Maono kuhusu kukanyagwa kwa patakatifu na jeshi yataendelea hata lini, jambo linalotekelezwa kwanza na upagani, kisha na Upapa?" Swali la sura ya kumi na mbili ni, "Hata lini itakapokuwa mwisho wa maajabu haya?" Ndipo jibu la kiapo likatolewa na Palmoni, Mhesabu wa Ajabu, aliyevikwa kitani na aliyesimama juu ya maji, "itakuwa kwa wakati, nyakati, na nusu; na atakapokuwa amekwisha kutawanya nguvu za watu watakatifu, mambo haya yote yatakamilika."

Maswali ya Mito ya Ulai na Hiddekel ni: "Hata lini yataidumu maono ya kutawanywa kwa watu wa Mungu, yanayotimizwa na upagani kisha upapa, wanapolikanyaga patakatifu na jeshi?" Jibu ni kwamba kukanyagwa chini kunakoma mwaka 1798, wakati kazi ya Palmoni ya kuinua hekalu la Wamillerite inaanza, nayo inakoma miaka arobaini na sita baadaye, mwaka 1844, wakati patakatifu palipaswa kutakaswa.

Katika sura ya kumi na mbili Danieli alisikia mazungumzo, "lakini sikuyaelewa." Danieli alionyesha hamu ya kuelewa, kama ilivyoonyeshwa na swali alilomwuliza Kristo, "Ee Bwana wangu, mwisho wa mambo haya utakuwa vipi?" Tamko lake la hamu ya kuelewa liliwakilisha hamu ya wanawali werevu ya kuelewa, kwa kuwa mazungumzo yote yaliwekwa kati ya marejeo mawili kuhusu kitabu cha Danieli kufungwa hadi wakati wa mwisho. Danieli aliwakilisha hamu iliyowekwa moyoni mwa William Miller ya kuelewa ile kweli iliyofunguliwa mwaka 1798, na kweli ya kwanza aliyoongozwa kuitambua ilikuwa kukanyagwa kwa mahali patakatifu na jeshi, kwanza na upagani, kisha na upapa, katika kipindi ambacho nguvu za watu watakatifu zilitawanywa katika utimilifu wa "mara saba" za Mambo ya Walawi sura ya ishirini na sita.

Hamu ya Miller ya kujua ukweli inaakilishwa na hamu ya Danieli, lakini uelewa wa Miller haukuwa kamili. Danieli anawakilisha hamu ya Miller, na Belteshaza anawakilisha wale walio na uelewa kamili wa jambo hilo na maono hayo. Kuna angalau kweli tano muhimu ambazo zilikuwa sehemu ya uzoefu wa wafuasi wa Miller katika sura ya kumi na mbili ya Danieli, ambazo zitaonekana kwa namna iliyo sawa katika historia ya elfu mia moja arobaini na nne. Moja ni kwamba walitimiza na wakaelewa kuwa walikuwa wakitimiza mfano wa wanawali kumi, wenye

mchakato wa majaribu wa hatua tatu, na jingine ni kwamba wanaelewa jiwe la msingi la "nyakati saba" za Walawi sura ya ishirini na sita.

Tutaendelea na utafiti huu katika makala yetu ijayo.

Ndipo ufalme wa mbinguni utafananishwa na wanawali kumi, waliotwaa taa zao, wakatoka kwenda kumlaki bwana arusi. Na watano wao walikuwa wenye busara, na watano walikuwa wapumbavu. Wale waliokuwa wapumbavu walitwaa taa zao, wala hawakutwaa mafuta pamoja nao; bali wenye busara walichukua mafuta katika vyombo vyao pamoja na taa zao. Bwana arusi alipokawia, wote wakasinzia na kulala. Na usiku wa manane pakasikiwa sauti: Tazameni, bwana arusi anakuja; tokeni mkamlaki. Ndipo wale wanawali wote wakaamka, wakazitengeneza taa zao. Wale wapumbavu wakawaambia wenye busara, Tupeni mafuta yenu; kwa maana taa zetu zimezimika. Bali wenye busara wakajibu, wakisema, Hapana; la sivyo haitatosha sisi na ninyi; bali nendeni kwa wauzaji, mkajinunulie wenyewe. Nao walipokuwa wakienda kununua, akaja bwana arusi; nao waliokuwa tayari wakaingia pamoja naye kwenye arusi; na mlango ukafungwa. Baadaye wakaja na wale wanawali wengine, wakisema, Bwana, Bwana, tufungulie. Akajibu akasema, Amini, nawaambia, siwajui. Basi kesheni; kwa maana hamjui siku wala saa atakapokuja Mwana wa Adamu.

Sasa tunaishi katika wakati wa hatari kuu, na si mmoja wetu anayepaswa kuchelewa katika kutafuta maandalizi ya kuja kwa Kristo. Asifuute yeyote mfano wa wanawali wapumbavu, na kudhani kuwa kutakuwa salama kungoja hadi crisi itakapokuja kabla ya kupata maandalizi ya tabia ya kusimama wakati huo. Itakuwa kuchelewa mno kutafuta haki ya Kristo wakati wageni watakapoitwa ndani na kuchunguzwa. Sasa ndiyo wakati wa kuivalia haki ya Kristo, vazi la arusi litakalokufaa kuingia katika karamu ya arusi ya Mwana-Kondoo. Katika mfano huo, wanawali wapumbavu wanaonyeshwa wakiomba mafuta, na wakishindwa kuyapata kwa ombi lao. Hii ni ishara ya wale ambao hawajajitayarisha kwa kukuza tabia ya kuweza kusimama wakati wa crisi. Ni kana kwamba waende kwa majirani zao na kusema, "Nipe tabia yako, la sivyo nitapotea." Wale waliokuwa werevu hawakuweza kuwapa mafuta yao kwa ajili ya taa zilizokuwa zikififia za wanawali wapumbavu. Tabia haiwezi kuhamishwa. Haiwezi kununuliwa wala kuuzwa; ni lazima ipatikane. Bwana amempa kila mtu fursa ya kupata tabia ya haki katika muda wa rehema; lakini hajatoa njia ambayo kwayo mtu mmoja anaweza kumpatia mwingine tabia ambayo ameikuza kwa kupitia uzoefu mgumu, kwa kujifunza masomo kutoka kwa Mwalimu Mkuu, hata aweze kuonyesha uvumilivu chini ya majaribu, na kutumia imani kiasi cha kuondoa milima ya mambo yasiyowezekana. Haiwezekani kuhamisha harufu nzuri ya upendo, kumpa mwingine upole, busara, na ustahimilivu. Haiwezekani kwa moyo wa mwanadamu mmoja kumimina ndani ya mwingine upendo wa Mungu na wa binadamu.

Lakini siku inakuja, nayo imetukaribia, wakati kila upande wa tabia utafunuliwa kupitia majaribu maalum. Wale wanaobaki waaminifu kwa kanuni, wanaoonyesha imani hadi mwisho, watakuwa wale waliothibitisha uaminifu chini ya mitihani na majaribu katika saa zilizotangulia za kipindi chao cha majaribu, na waliounda tabia kwa mfano wa Kristo. Watakuwa wale waliokuza uhusiano wa karibu na Kristo, ambao, kwa hekima na neema yake, ni washiriki wa asili ya Kimungu. Lakini hakuna mwanadamu anayeweza kumpa mwingine

kujitoa kwa moyo na sifa tukufu za akili, wala kujazia upungufu wake kwa nguvu ya maadili. Kila mmoja wetu anaweza kufanya mengi kwa ajili ya mwingine kwa kuwapa watu mfano kama ule wa Kristo, hivyo kuwaathiri waende kwa Kristo ili wapate ile haki ambayo bila hiyo hawawezi kusimama katika hukumu. Watu wanapaswa kwa maombi kuzingatia suala muhimu la ujenzi wa tabia, na kuunda tabia zao kufuata kielelezo cha Kimungu. The Youth Instructor, 16 Januari 1896.